

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 1 CZERWCA V.S. 1812 ROKU.

JEGO IMPERATORSKA MOSC, w mieście *Wilnie*, raczył wydać rozkaz następujący: *Dnia 10 maja*. Naznaczaia się dowódcami brygad: szef półku *Litewskiego* pieszego, pólkownik *Baron Rozen*, pólkow pieszých: *néwskiego i litewskiego*. Szef półku *podolskiego* pieszego, pólkownik *Maslow*, pólkow pieszých: *Pietrowskiego i Podolskiego*. Szef półku 2go strzelców, pólkownik *Kniper*, pólkow strzeleckich: 2go i 4go.

Półku *Kawalgardskiego*, pólkownik *Uszakow* 2gi, naznacza się Szefem półku *Kurlandzkiego* dragonii. Maior półku *wolynskiego* ułanów, *Woiewódzki*, za dystyngowanie się postępuje na podpółkownika. Major półku *trockiego* pieszego, *Afanasiew*, mianuje się placmaiozem w *Baku*, na miejsce podpółkownika. *Lewickiego*, półku *sewastopolskiego* pieszego. Plac maior w *Georgiewsku*, maior półku *suzdałskiego* pieszego, *Bulhakow* 1szy, ma się liczyć w armii, zostając przy dawnych obowiązkach.

Choraży woysk *austryackich* *Kebach*, przyymnie się do służby *rossyyskiej*, w teyże randze i przeznaczają się do półku 2go strzelców.

JEGO IMPERATORSKA MOSC oświadcza ukontentowanie swoje, na przedstawienie Jego Cesarzewiczowskiej Mosci i Wielkiego Xiążęcia *Konstantyna Pawłowicza*, Szefom półkow dragonskich: *noworossyyskiego*, Jenerał Maiorowi Hrabieciu *Siwersowi*, *Czernichowskiego*, Jenerał Maiorowi *Panczulidiewu* 1mu, *kijowskiego* Półkownikowi *Emmanuelowi*, *Charkowskiego* pólkownikowi *Józefowiczowi*, *Litewskiego* ułanów pólkownikowi *Tutolminowi*, Dowódcóm półkow huzarskich: *achtyrskiego*, Półkownikowi *Wasilczykowi*, *pawłogradzkiego* pólkownikowi *Xięciu Zewachowu*, za należyte utrzymanie półków, we wszystkich oddziałach i doskonale wrazenie woyskowych obowiązków wszystkim rang wyższych i niższych, pod dowództwem jego zostających, szczególnie zaś Dowódcy Brygady Jenerał Adjutantowi *Wasilczykowi*. (z *Gaz. Petersb.*)

z *Petersburga d. 4 maja*. W imiennych Naywyższych rozkazach JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, danych Rządzącemu Senatowi, w roku terażniejszy 1812, wyrażono: *Dnia 24 marca*. Professora zwyczajnego Uniwersytetu *Wileńskiego* *Franka* Naymiłościwiey mianujemy Konsyliarzem *Koleskim*. *Dnia 26 marca*. Skłaniaiać się do prośby Konsyliarza *Koleskiego* *Lizunowa*, zostającego w ministeryum spraw wewnętrznych, w departamencie rękodzieł i handlu krajowego, Naymiłościwiey Rozkazujemy, ze względu na starość i słabość zdrowia, uwolnić go zupełnie od obowiązków, a w nagrodę 45letniej chwalebnej służby, przeznaczamy, zupełną pensją jego terażniejszą do śmierci, po tysiąc rubli corok. *Dnia 8 marca*. Naymiłościwiey Rozkazujemy byđź Wice-Gubernatorem *Kazańskim*, abszytowanemu pólkownikowi *Gurjew*, z rangą Konsyliarza *Koleskiego*. Teyże daty. Konsyliarzowi Izby skarbowey *podolskiej*, Konsyliarzowi *Koleskiemu* *Uwarow*, Rozkazujemy byđź Wice-Gubernatorem *Ołoneckim*. Teyże daty, Uwalniaiać zupełnie od obowiązków Kassyera guberskiego *Kostromskiego*, Konsyliarza Nadwornego *Eryszowa*, sto-

sownie do jego prośby, dla słabości zdrowia, Naymiłościwiey Rozkazujemy, w nagrodę 40letniej gorliwej służby, zamienić dla niego w pensją dożywotnią płacę właściwą terażniejszemu jego urzędowi, i wypłacać z dochodów państwa. (z *Gaz. Senac.*)

Dnia 22 maja. Imperator Jegomość Naymiłościwiey, Arcy Biskupa wszystkich *Ormianów*, mieszkających w *Multanach*, *Woloszczyźnie* i *Bessarabii*, *Grzegorza*, udarować raczył krzyżem brylantowym, dla noszenia na piersiach.

Donoszą z *Narwy*, pod d. 16 t. m., iż odnoga *finlandzka* zupełnie już wolna od lodow. (Pocz. półn.)

z *Wilna*, d. 12 maja. Zarządzaiący teatrem *moskiewskim*, Aktualny Konsyliarz Stanu, *Maykow*, Naymiłościwiey mianowany Kamerherem dworu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, i zostawiać się przy sprawowaniu dawnych obowiązków.

Panny: *Zofia* Hrabianka *Tyzenhauzówna*, *Michalina* Hrabianka *Wielhórska*, *Kunégunda* Xiężniczka *Giedroyciówna*, *Marjanna* Hrabianka *Grabowska* i *Dorota* *Morykonianka*, Naymiłościwiey mianowane Damami honorowemi dworu Nayiaśniejszych Imperatorów.

Dnia 11 t. m. Nayiaśniejszy Pan oglądać raczył dywizją woysk, zostających pod dowództwem Jenerała-Leytnanta *Konownicynowa*.

Naymiłościwiey mianowani kawalerami: orderu *ś. Włodzimierza* 3 klasy, wice-gubernator *Wileński* Konsyliarz Stanu *Dobrzyński*; *ś. Anny* 2 klasy: Marszałek powiatu *zawileyskiego*, *Przeddziłcki* i Prokurator guberski Konsyliarz Nadworny *Luboszczyński*; Marszałek powiatu *wileńskiego*, Xiążę *Giedroyć*, otrzymał znaki orderu *ś. Anny* 2 klasy, brylantami ozdobione. Strapczowie guberscy *wileńscy*, Konsyliarze Nadworni: *Rogalski* i *Słowiński* i Komornik guberski, Konsyliarz Tytularny, *Wielikorodów*, orderu *ś. Włodzimierza* 4 klasy. (Pocz. półn.)

Dnia 30 maja. Nayiaśniejszy Pan Naymiłościwiey rozkazać raczył, dadź dla każdego żołnierza tutejszey komendy policyynéy pożarowéy po rublu, za rychłe ugaszenie pożaru, który się wszczął był wieczorem, dnia 28 t. m., w tutejszym mieście.

z *Lizbony*, d. 10 kwietnia. Lord Hrabia *Wellington* Par *Angielski*, Xiążę *Ciudad-Rodrigo* i Grand *Hiszpański* 1 klasy, otrzymał od Xięcia Regenta *Portugalskiego* nowy tytuł Margrabiego *Torres-Vedros*.

Dnia 24 p. m. Marszałek *Marmont* wysłał z *Valladolid* do *Paryża* gońca z przełożeniem Cesarzowi, iż, dla niedostatku żywności, woysko *Francuskie* niemoże się dłużej utrzymywać w pozycyi terażniejszey.

Każdemu gońcowi, wysylaiącemu się przez *Francuzów* z *Valladolid* do *Baionny*, przydaie się straż woyskowa, z 250 ludzi złożona. (Poczta półn.)

z *Londynu*, d. 30 kwietnia. Zakazany iest wywoz żyta i pszenicy z portów *Angielskich*, i pomimo trudności zaszłych w dopełnieniu tego zakazu, zostaje on w zupełney swey mocy, chociaż wielka liczba okrętów była już niemi naładowana.

Liczny transport *Francuzki* wyszedł niedawno z *Hiszpanii* do *Francji*. Powiada, że i król *Józef* w krótkce uda się za tymże transportem.

Piszą z *Kadyxu*, iż z osady *Walencyjskiej*, uwięzionej przez *Francuzów*, 4,000 ludzi uciekły i na powrót złączyły się z wojskiem *Hiszpańskim*.

Nowy rząd *Hiszpański* wydał odezwę do mieszkańców *Ameryki Hiszpańskiej*, w której zachęca ich do zachowania się w wierności ku dawnym prawom prawdziwej oyczyzny swojej i do iednomysłności z mieszkańcami *Hiszpanii*, w składaniu iednego z nimi narodu. (*Poczt. półn.*)

z *Wiednia* d. 5 *maia*. Cesarz *Jegomość*, iako Król *Węgierski*, przyjął milion meców pszenicy i półtora miliona meców owsa, które stany seymowe ofiarowały pod warunkiem, ażeby iedną połowę tego zasiłku, natychmiast rewersami wykupnemi zapłacono, a drugą przy końcu roku bieżącego.

Dnia 8. Zapewniają iż officer należący do głównego sztabu, pojechał d. 16go zeszłego miesiąca do ziemi *Siedmiogrodzkiej*, z rozkazem, ażeby 6ścią półkami liniowemi wzmocniono tameczny kordon pograniczny; całe wojsko, stojące w rozmaitych miejscach monarchii, jest teraz ściągnięte i rząd trudni się zakładaniem magazynów.

Cena mięsa i chleba codziennie wysoka, która nie tak się prędko jeszcze odmieni.

Umarł w *Gratz* Jenerał *Zecherter*, nieodstępny towarzysz podróży i dawniejszych wojen Cesarza *Józefa II*.

W głębi *Austrii*, szczególniej zaś w *Styryi*, kraju tak użytecznym i szczęśliwym mającym przeszło 360,000 mieszkańców, język *Słowiański* nader jest użyteczny, potrzebny, a często nawet bez niego obejść się niemożna. Stany przeto *Styryi*, za zezwoleniem Cesarza, zafundowały w *Gratz* osobną katedrę języka *Słowiańskiego*.

Przeszłej niedzieli *Fizycy Menner* i *Kraskowitz* wzniesli się balonem na powietrze po raz trzeci, w obecności mnogiego ludu, co im się pomyślnie udało. *P. Kraskowitz* wznosił się z *Prateru*, a spuścił się w *Walkersdorf*.

Zegarmistrz Degen pojechał niedawno do *Paryża*, gdzie wzniesie się na powietrze w swojej maszynie skrzydlastej.

Ze *Lwowa*, 19 *maia*. W tutejszym klasztorze *Ex Karmelitanek*, w którym się znajduje *Cesarski magazyn żywności*, wybuchnął d. 14 b. m., wieczorem ogień, i tak się prędko rozszerzył, iż w krótkim czasie cały dach ogarnął. Gmach ten palił się aż do późnej nocy; lecz przez równie prędkie, iak skuteczne ratunek niemógł się prędko rozszerzyć i nie dosięgnął żadnego z domów w pobliskości stojących. Cała załoga i wielu szlachetnie myślących ludzi, przykładali się do ugaszenia pożaru. *Cesarska furmanka* wojskowa w ustawicznym była ruchu, a zatem największą część zapasów magazynowych częściowo sprowadzoną, częścią od ognia zabezpieczoną być mogła.

z *Sieniawy* d. 12 *maia*. Pobyt *JO. Xięcia Adama Czartoryskiego*, *C. K. Földmarszałka*, w tych dobach, jest prawdziwym dobrodziejstwem dla cierpiącej ludzkości. Ponieważ poddani, dla miernych żniw przeszłorocznych, niemogli sobie zachować żadnego zapasu, przeto rozkazał *Xiążę Jegomość* przeszło 8,000 korcy różnego zboża nakupić i napęłnić nim spichrze dóbr swoich. Wielkie te zapasy przeznaczone są iedynie na żywność dla poddanych, i na wsparcie ich w czasie siewu. Od 6ciu tygodni już te spichrze stoją otworem, do których włościanie ciągną gródami, iak gdyby na miejsce odpustowe. Przychodzi ich do każdego spichrza na dzień, od 200 do 300, gdzie każdy bierze żywność dla siebie i dla bydła. Gdyby nie to dobrodziejstwo, włościanie byłiby wystawieni na naydotkliwszy niedostatek. Lecz nie tu kres szafowanych przez wspaniałego i ludzkiego *Xięcia* dobrodziejstw. Po wszystkich folwarkach gotują nayposilniejszą zupę *Rumfordską* i nasycają nią co-

dziennie 200 do 300 ludzi, niezważając bynajmniej na to, czyli ci ludzie są podannymi z własnych dóbr *Xięcia* lub też obcych. Wspaniała; dobroczynna *Xiążęcia* familia udając się pomiędzy tych biednych ludzi, wzywa ich dobrotliwie i uprzejmie do używania podanego im zasiłku. (*z Gaz. Lwow.*)

z *Carogrodu* d. 11 *kwietnia*. Jedna fregata wypłynęła dnia onegdajszego z tąd do *Bafukdere*, gdzie się znajduje iedna fregata i korweta, które tam zimowały. Mieszkańcy *Morei*, niechęć uznawać *Vely Baszę* za swojego Rządcę. W tych dniach przybyli tu deputowani od kilkuset mieszkańców tego półwyspu, którzy upadli do nog *Wielkiemu Sułtanowi*, wyjeżdżającemu podług zwyczaju do meczetu, i podali pismo zwane *Arzi Mahzar*, to jest: powszechne uzalenie się prowincyi na niezmierne uciski, będące dziełem wzmiankowanego rządcy, albo raczej podległych mu urzędników *Albańskich*, którzy pod czas bytności iego przy wojsku *Wielkiego Wezyra*, w imieniu iego kray wycieczają. *Wielki Sułtan* odesłał proszących do *Kaimkana Baszy*. Słychać, iż z powodu tych uzaleń, *Vely Basza* obejmie naczelne dowództwo w *Nissa*, po *Charzid Baszy*, który zostanie rządcą *Morei*.

Nowy Rządca *Damaszku* oraz *Emir ul Hadisz* czyli dowódca pielgrzymek do *Mekki*, *Silidar Suleiman Basza*, udał się d. 8go b. m., na miejsce nowego swojego przeznaczenia, w tej zapewne nadziei, iż do przybycia iego stan rzeczy w *Arabii* polepszy się i *Wehabici* przez stałość wielkorządcy *Egiptskiego* i syna iego *Jussum Baszy*, zostaną wyrugowani z świętych miast *Mekki* i *Medyny*.

z *Paryża* d. 15 *maia*. Uchwała Senatu, pod dniem 1 *maja* wydana, przyłącza do dóbr korony pałace: w *Strasburgu* i *Bordeaux*, dom paziów w *Saint Cloud*, dom zwany *Brancas* w *Sevres*, mały zwierzyniec w *Meudon*, tudzież stawy w *Friaux* i *Chalais*, pawilon *Fer-à-Cheval* w *Saint Germain*; majątność *Marly*, zamek w *Saint Leger*, las zwany *Turas* w *Rambouillet*, pałac rządowy w *Fontainebleau* i 70 arow gruntu, należącego do zwierzynca w *Mousseau*.

Dnia 14 *maja*. *P. Boyer*, pierwszy chirurg cesarski, w lutym jeszcze wyjechał był z *Paryża* do *Hiszpanii południowej*, w celu zrobienia operacyi dla *Marszałka Suchet*, cierpiącego wtedy fistulę; operacya poszła szczęśliwie i *P. Boyer* powrócił dnia 12 t. m. do tutejszej stolicy.

Piękny zbiór obrazów, znany pod imieniem: *Galeryi Justyniana*, otwarty został dnia 12 t. m. dla chcących je oglądać publiczności. Można wchodzić każdego wtorku, środy, czwartku i piątku, od godziny 10 do 4.

Dnia 2 *maia* dało się uczuć trzęsienie ziemi w całym przestrzeni departamentu *Ligiery niższej*: w *Nantes* było ono dosyć słabe, przeciwnie mocne w *Guerande*, *Saint-Nazaire*, *Paimbœuf* i w całym tej stronie departamentu: trwało blisko 2 sekund: kilka kominów i ścian murowanych upadło.

Ciągle zbijają domy w *Chaillot* (miasteczko dawniej z opactwem *Panien Augustyank* w bliskości *Paryża*) których place i ogrody mają być częścią pałacu króla rzymskiego.

Dnia 15 *maja*. Listy prywatne z *Londynu* donoszą, że dnia 11 t. m. do *P. Perceval*, *Kauclerza skarbu*, strzelono z pistoletu, w tym właśnie czasie, kiedy wchodził do izby niższej i że na miejscu zabity został. Natychmiast aresztowano zabójcę. Szczegóły tego okropnego zdarzenia nie są jeszcze wiadome. Pewna tylko, że administracya jeneralna poczt w *Londynie*, wnet na wszystkie strony królestwa, rozesała doniesienia o tym wypadku.

W niedzielę, dnia 3 t. m., spuszczone z warsztatu, w obecności licznie zgromadzonych widzów, nową fregatę, o 44 działach, *la Galatée*, zbudowaną w porcie *genueńskim*.

P. Z. Fischer, robiący instrumenta muzyczne w *Wirzburgu*, wynalazł nowy mechanizm, przez który powiększa się moc i natężenie głosu w skrzypcach:

Powiadają, iż skrzypce, jego roboty, w piękności głosu przewyższają naywdzięczniejsze granie muzyków najsławniejszych. Cena nowych tych skrzypiec 100 frankow.

Dnia 16 maja. Dnia 11 t. m., o godzinie 5tej wieczorem, P. *Perceval*, kanclerz skarbu, zabity został. Kula ugodziła w samo serce, i nie żył nad 2 lub 3 minuty, po odebraniu rany. P. *Withbread*, generał *Gascoigne* i wielu innych członków izby niższej zbiegli się na kurytarz, gdzie to zabójstwo dopełnione zostało i zanieśli umierającego do stancyi sekretarza. Lord *Arden* odebrał ostatnie tchnienia brata swojego. Generał *Gascoigne* wyrwał pistolet z rąk zabójcy, który miał w kieszeni drugi kulą nabity. Dopełniwszy zbrodni usiadł na ławce w obecności wielu osób, i z największą spokojnością mówił do otaczających siebie: „Ja to nieszczęśliwy strzeliłem.” Zowie się *John James Bellingham*: był kupcem w *Liverpool*, a przed kilką laty majątek cały utracił. Podług pism angielskich publicznych, nie miał on żadnego osobistego zayścia do P. *Perceval*; ale miał żal do ministerium, a zabił tego, który był na jego czele. Zwołano urzędników sprawiedliwości, wybadywano wielu świadków, w obecności których dopełniło się zabójstwo. *Bellingham* został zaprowadzony pod strażą do *Newgate*. Kiedy zaczęto go examinować, chciał się usprawiedliwić; ale lord *Castlereagh* przerwał, i kazał mu zachować swoje usprawiedliwienie do czasu, kiedy będzie postawiony przed trybunałem. „Dobrze więc, rzekł, wtedy się wytłumaczę i naród będzie mię sądził.” Wypadek ten wielkie wzruszenie sprawił w *Londynie*. (*Gazeta lipska* dodaje: zabójca, którego schwytano i który nie zapierał się popełnionej zbrodni, siedział już dawniej w więzieniu, iako pomieszane zmysły mający.)

P. *Cochelet*, audytor rady stanu, wyjechał zawczora z *Paryża*, dla zawiezienia Cesarzowi wiadomości o czynnościach ministrów i rady stanu.

Z różnych departamentów ciągle donoszą, że urodzaje tegoroczne są najpiękniejsze, i o znacznem spadnieniu ceny zboża.

Droga Cesarzowa z *Paryża* do *Rzymu* jest już ukończona od *Genui* do *Nervi*; wkrótce zostanie otwartą dla podróży i handlu.

P. *Cuillie* sławny medyk (z dep. *Girondy*), który niedawno od ministra spraw wewnętrznych otrzymał medal, w nagrodę prac poniesionych około wakcyny, bardzo szczęśliwie zastosował użycie materii wakcynowej do leczenia niektórych chorób skrofulicznych. Będzie to zaiste nową i wielką przysługą dla rodzaju ludzkiego, jeśli tymże sposobem, iakim się wytępia ospa, uda się znacznie osłabić chorobę, równie prawie okropną w skutkach swoich. (*Dzień. Pań. Franc.*)

z Drezna dnia 20 maja. Dnia 18 t. m. wieczorem, dany był stół ceremonialny. Mieścem jego była sala audyencyonalna królewska. Kształt miał podkowy. Znajdowały się same tylko familie obie cesarskie, królowa *westfalska* i osoby należące do domu królestwa naszych, liczba osób wszystkich 16, które siedziały w porządku następującym: Cesarstwo Ichmość *Francuzcy i Austriaccy* zajmowali środek stołu; po lewej stronie Cesarza *Napoleona* siedziała Cesarzowa *austriacka*, przy niej Cesarzowa *francuzka*, dalej oyciec iey Cesarz *Franciszek*. Z prawej strony *Napoleona* siedziała królowa *saska*, przy niej wielki Xiążę *Wirburski*, dalej Xiężniczka *Augusta* (królowna *saska*) potem Xiążę *Antoni*, Xiężniczka *Amelia* i Xiężniczka *Marya Anna*. Po lewej stronie Cesarza *austriackiego*, królowa *westfalska*, przy niej król *Saski*, dalej Xiężniczka *Teresa*, potem Xiążę *Maxymilian*, Xiężniczka *Marya*, nakoniec Xiężniczka *Elżbieta*. Urzędnicy wielcy odbywali służbę stołową. Wielki Szambelan *Baron Friese* posługiwał Cesarzowi *Napoleonowi*, Hrabia *Marcolini* królowi *saskiemu*, i t. d. wszyscy byli w ubiorach wielkich galowych. W sali stołowej znajdowały się tylko osoby, należące do pierwszego rzędu urzędników dworu.

Za Najjaśniejszymi osobami stali urzędnicy dworu, służbę pełniący, przed stołem damy i kawalerowie, jako spektatorowie. W pokoju pobocznym muzyka nadworna. Toastów nie spełniano, ani, iak w okolicznościach podobnych bywać zwykło z harmat nie strzelano. Stół przeciągnął się od godziny 8 do kwadransa na 10tą. Po skończonym stole cała Najjaśniejsza kompania udała się do pokoju bawialnego, z którego okien najlepiej widzieć się dawała illuminacya, o pół do 11stej rozeszła się do pokoiów swoich.

Oczekiwane tu są jeszcze różne wysokie osoby: pałac Hrabiego *Marcolini* wyporządza już dla przyjęcia króla *Jegomości pruskiego*. (*z Gaz. Berliń.*)

z Berlina d. 16 maja. Król *Jegomość P. Fryderyka Drieberg*, mianował swoim kamerherem i patent mu na tę godność wydać raczył.

Wczora, z raną o godzinie 6tej, Król *Jegomość* wyjechał z *Potsdamu* do *Drezna*; towarzyszą mu: kanclerz Stanu *Hardenberg*; minister stosunków zewnętrznych Hrabia *Golz*; P. *Jagow* wielki koniuszy, i dniem piérwiej przybyły tu na powrót z *Paryża*, poseł nasz, Generał *Maier Krusemarck*; tudzież Adjutanci Królewscy: Generał *Borstell* i Major *Natzmer*. Nocleg będzie miał Król Jmć w *Grossenhayn*, o 4 mile na tej stronie *Drezna*.

Dziś rano o godzinie 4tej, wyjechał także do *Drezna* Królewic *Jegomość*, następca tronu, w towarzystwie guwernera swego, Półkownika *Gandi*, kamerhera Hrabiego *Brühla* i Radcy Stanu *Ancillon*.

Dniem wprzód wyjechali również do *Drezna* posłowie, przy dworze tateyszym zostający: Hrabia *St. Marsan* Cesarzsko-francuzki, Hrabia *Zichy* Cesarzsko-Austryacki, i *Thiolaz* Królewsko-Saski.

Dnia 25 maja. Dwór królewski włożył dziś rano trzydniową żałobę, z okoliczności śmierci Xiążęcia *Anhalt-Bernburg-Schaumburg*. (*z Gaz. Berliń.*)

z Altony, d. 2 maja. Przy ujściu *Elby* krąży teraz flotta angielska, która tamuje żeglugę; nie śmie atoli weyść na *Elbę*, żeby się nie naraziła na ogień, stojących tam szalup kanonierskich.

z Kopenhagi, d. 16 maja. P. *Tibell*, Generał *Maier Szwedzki*, jadąc ze *Sztokholmu* do *Paryża*, został okradziony w *Slagelse*, na wyspie *Seeland*. Złodziey zabrał mu mundury, kleynoty, &c. a zostawił pakę z książkami.—Koło wyspy *Auholt* widziano 3 okręta nieprzyjacielskie liniowe.—Dwa konwoje szwedzkie *Sund* przeszły. (*z Gaz. Berliń.*)

z Lauzanny d. 4 maja. P. *Rouyer*, sekretarz poselstwa francuzkiego, przybył dnia 16 z *Berny* do *Bazylei*, dla oddania Landamanowi szwajcarskiemu listu Cesarza swojego.

Przez list okolny, dnia 18 t. m., Landaman komunikował kantonom projekt nowéj xięgi kryminalney woyskowej, dla kontyngensu woyskowego *Rzeczypospolitej szwajcarskiej*, zapraszając razem do wygotowania instrukcyi w tej mierze posłom seymowym. (*Dzień. pań. franc.*)

O stanie terażniejszym Rękodzielni w Rossyi.

Simbirsk nie utrzymuje innych fabryk prócz kilka mydlarni i garbarni. W piérwszych z tych robią bardzo dobre mydło ordynaryjne, które w samychże fabrykach na miejscu zakupują i wyprowadzają na różne strony państwa; w drugich wyrabiają wielkimi partjami justy i inne skóry proste, ale w gatunkach i co do sposobu wyprawienia, wcale dobre; podszwy zaś lepsze od *kazańskich*. Między garbarzami dystynguje się *Brauns*: przed kilką laty założył on w *Symbirsku* nie wielką garbarnią, wyrabiając skóry sposobem angielskim i doprowadził ie do tego udoskonalenia, iż teraz ledwie można dostrzedz różnicy między skórami angielskimi, a iego wyprawy. Robią się u niego jeszcze cale piękne safiany w różnych kolorach.

Wetna owiec *rossyjskich*, zwyczajnych, jest ie-

dnym z cenniejszych produktów tutejszej gubernii: mają iey tu podostatku, a dobroć i delikatność nadaie iey pierwszeństwo, przed innemi gatunkami wełny z owiec pospolitych *rossyjskich* i stawia ją w równi z wełną *penzeńską*, która w kraiu naszym, iak wiadomo, za najlepszą się poczytuje. Pomimo takiego dostatku głównego tego produktu, wszystkie jednakże rękodzielnie, z wełny rękodzieła swe wyrabiające, w gubernii *Symbirskiej*, są bardzo szczupłe i zosłżone są tylko we wsiach szlacheckich. Sukno większą częścią robią tylko syrowcowe i w takim stanie zbywają ie do składów kommisoryatowych, zkąd potem wysyłają do Kommissoryatu moskiewskiego, dla ostateczney około nich roboty w fabryce *pawłowskiej*. Jedna fabryka *Terengulska*, należąca do P. *Masłowa*, aktualnego kamerhera, dostarcza skarbowi sukna, które ostatecznie i dobrze są wyrobione, ufarbowane, i w gatunkach pięknych. Wpowszechności wszystkie sukna syrowcowe gubernii tutejszej, dla dobroci wełny, są chwalone. Przy takich zręcznościach widząc JW. Senator *Arszeniewski* niedostatek fabryk, polecił miejscowemu zwierzchnictwu, zachęcać obywateli gubernii tutejszej do zakładania rękodzielni sukiennych, iż to mających tkać sukno syrowcowe, iako też i ostatecznem obrabianiem onych zajmować mogących, zważając na wygody z miejscowych okoliczności pochodzące.

W teyże gubernii są jeszcze dwie fabryki papieru do pisania: z nich iedna należy do P. *Masłowa* aktualnego kamerhera, a druga do kupca *Pezetkina*. Papier, większą częścią, robią ordynaryyny, ale w znacznych partyach.

W gubernii *penzeńskiej*, o 60 wiorst od miasta *Korsunia*, jest wcale dobra huta, robiąca szkło kryształowe i proste: należy do P. *Bachmetiewa*, abszytowanego porucznika gwardyi. Robota idzie w niey bez przerwy, i dla tego wychodzi z niey szkła bardzo wiele i w gatunkach wybornych. Przedniejsze z nich zgoła nie ustępują cudzoziemskim. Machiny i narzędzia służące do szlifowania i rysowania na szkle krzysztalowym i tak zwanem *flintglas*, poruszają się za pośrednictwem koła, wodą obracanego. Magazyny ciągle są zapełnione wielkim zapasem różnych naczyń, które iedni przyjeżdżają kupować, a inni zakażnią robić, nawet z miejsc dalekich; sama zaś huta rzadko na sprzedaż posyła.

Stan rękodzielni sukiennych w gubernii *penzeńskiej* podobny zupełnie, jak w *Symbirskiej*: równa obfitość piękney wełny i również niedostatek fabryk; innych zaś fabryk, prócz iedney mydlarni i kilku garbarni, żadnych nie ma; a sposoby wyprawy skór w garbarniach tych niczem się nie różnią od *Symbirskich*.

W liczbie znakomitszych w gubernii tey rękodziel kładź należy szale, które robią z wełny koziej u tameczney obywatelki, P. *Kołokolcowey*. Piękny ten prawdziwie rodzaj rękodziel zasługuje na podziwienie znawców, również dla swey delikatności i lekkości, iako dla gustownego rozłożenia wzorów, które daleko przewyższają najpiękniejsze *azyatyckie*. P. *Kołokolcowa* ciągle się zajmuje około tak pięknego rodzaju robót krosiennych; ilość ich atoli bardzo mała, a to z przyczyny konieczney powolności, iakiey wymaga tak trudna robota, i że nie robią się one na zbycie.

Gubernia *tambowska* obfituje także w owce, piękną dające wełnę, i nie ma niedostatku fabryk sukiennych: ma ich bowiem pięć i wszystkie obowiązane dostarczać skarbowi sukna. Pod wioską *Razkazow*, o 30 wiorst od *Tambowa*, są cztery fabryki, należące do kupców *Malina*, *Frołowa*, i *Michała Tulinowa* i P. *Poltarackiego* Oberhauptmana górniczego 4tey klasy. W pierwszej z nich, za staraniem właściciela, zaczynają już używać machin do trzepania i czesania wełny, które wielką przynoszą korzyść, iużto, że kilku ludzi pracujących zastępują, iuż, a to szczególnie, że, oczyszczając wełnę z włosa grubego i szpecinowatego, nadają iey miękkość, a następnie, robione z niey sukno, jest miększe i w gatunku bardzo dobrym. Dwie inne fabryki robią piękne sukno

na mundury żołnierskie i płótno; należąca zaś do P. *Poltarackiego*, kupiona przez niego u kupców *Maxyma* i *Andrzeja Tulinowych* w zupełnem nieładzie, przychodzi teraz do należytego porządku. Piąta z fabryk, rozłożona w bliskości wsi *Kręte góry* (*krutyia hory*) nazwaney, należąca do *Jakuba Hardenina* Sekretarza *Koleskiego*. Fabrykant ten udoskonalił machiny do trzepania, łącząc je z machinami do czesania, i ustawiając w bliskości młynu wodnego, przez którego kół posrednictwo i one do ruchu się pobudzają. Sukna u niego robione są w gatunku pięknym i dobrym.

W samem *Tambowie* nie ma żadnych rękodzielni, prócz kilku garbarni, dobre wyrabiających jufty, niezłe skóry czarne i białe.

Rękodzielnie sukienne w *Woroneżu*, należące do fabrykantów *Jana* i *Jakuba Tulinowych*, *Elisejew* i *Sewastianowa* są wcale znakomite. U PP. *Tulinowych* zaprowadzone są machiny do trzepania i czesania, które wielką ulgę i pośpiech w robotach przynoszą. Nadto fabryka *Jakuba Tulinowa* ma znaczną owczarnią owiec *hiszpańskich* i *szlązkich*, z wełny których robią bardzo piękną baję i kuczbaie, ostatnie nie dawno zaczęły się sprzedawać z magazynu *petersburskiego* sukien *rossyjskich*. W ogule uważając, fabryka ta urządzona jest sposobem zakładowym, a potrzebne do rękodziel machiny i narzędzia w sameyże robia się fabryce. Sukno, w niey robione, w tak dobrym jest gatunku, iż dostarczane skarbowi rzadko podlega brakowi. Inne rękodzielnie wspomnianych właścicieli również, iako i znajdujące się w powiatach gubernii *woroneżkiej*: P. *Konsyliarzowey* Stanu *Muradowey*, P. *Konsyliarza* Nadwornego *Miedwieckiego*, P. *Sekretarza* *Koleskiego* *Jakuba Hardenina* i kupca *Titowa*, dostarczają także znaczną ilość sukna wcale pięknego na mundury żołnierskie. Sukna te robią, po większej części z wełny *penzeńskiej*, chociaż zbierana w gubernii *woroneżkiej* i ziemi *Kozaków dońskich*, nie mniej przydatną jest na sukna żołnierskie. Założona przez Izbę miejscową powszechny opieki, mając dwa tylko warstaty, bardzo piękne wyrabia sukna syrowe, które odsyłają się potem do innych fabryk dla ostatecznego wyrobienia. W teyże gubernii znajduje się fabryka, skarbowi obowiązana, należąca dawniej do kupca *Onufrego Hardenina*, którą teraz *Konsyliarz handlowy* *Lion* doskonale urządza. W *Moskwie* robią dla niego machiny do czesania, przedzenia i postrzygania.

Wszystkie rękodzielnie, w *Woroneżu* samym i okolicach iego znajdujące się, mają walusze na rzęce *Woronęży*, i ku wygodzie ich służy grobla, zrobiona jeszcze za Imperatora *Piotra I*, dla projektowanego wtedy przez tegoż Monarchę, założenia w mieście tém warsztatu okrętowego. Rękodzielnie nawet był swój winne temu Wielkiemu Monarsze: gdyż, nadawszy w ów czas niektórym znakomitszym kupcom pomienionego miasta przywileie na wolne zakładanie fabryk, o jednym warstacie, a dla ulepszenia owczarni dawszy dla nich po iednym baranie *hiszpańskim*, przewidywał, iż położenie tego miasta bardzo użytecznem stanie się dla fabryk sukiennych, a założone w niem rękodzielnie znakomite korzyści dla Państwa przyniosą. Wielkie przedsięwzięcia tego, mądrego i widokami swemi daleko sięgającego Monarchy, usprawiedliwione zostały wielą, za iego dni jeszcze, wzniesionemi zakładami. (Dalszy ciąg w następujących numerach.)

	w Wilnie dnia 18 Maia	Barometr cale linie	Termometr stopnie	Odmiany powietrza
29	z rana	27 8 2	+ 6	pogodne
	po południu	27 8 4	+ 12½	
	w wieczor	27 8 9	+ 9	
30	z rana	27 9 2	+ 5,5	pochmurne
	po południu	27 9 1	+ 12½	
	w wieczor	27 8 1	+ 9	
31	z rana	27 7 8	+ 7,5	pochmurne
	popołudniu	27 7 0	+ 12,5	
	w wieczor	27 7 0	+ 10	